

บทที่ 5 บทสรุป

การศึกษานโยบายต่างประเทศของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีนัยสำคัญยิ่งต่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษานโยบายต่างประเทศของประเทศเล็กหรือประเทศโลกที่สาม กล่าวคือ ในขณะที่นักวิชาการโดยทั่วไปมักอาศัยรูปแบบการเมืองระหว่างประเทศในแต่ละยุคสมัยเป็นเหตุผลหลักในการอธิบายการดำเนินนโยบายต่างประเทศของแต่ละประเทศ แต่การพิจารณาสถานะของประเทศและรัฐบาลย่อมทำให้เข้าใจเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจเป็นพันธมิตรหรือเป็นปฏิปักษ์กับประเทศอื่นได้เช่นกัน โดยที่เหตุผลนั้นอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศเลยก็เป็นได้

รัฐบาลหรือผู้นำของประเทศในโลกที่สามมักจะให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทางการเมืองภายในประเทศมากกว่าการสนใจประเด็นด้านการเมืองระหว่างประเทศอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะรัฐบาลของประเทศเหล่านี้มักต้องเผชิญปัญหาความไร้เสถียรภาพอันเนื่องมาจากความแตกแยกทางการเมืองภายในประเทศและการแก่งแย่งอำนาจระหว่างกลุ่มการเมืองฝ่ายต่าง ๆ ดังนั้นแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของผู้นำประเทศเหล่านี้จึงขึ้นอยู่กับว่านโยบายใดจะให้ประโยชน์ในแง่ของการเสริมสร้างสถานะภาพของตนหรือเอื้อต่อการอยู่รอดทางการเมืองของตนได้มากกว่า การคิดคำนึงว่าระบบระหว่างประเทศหรือสถานการณ์ระหว่างประเทศในขณะนั้นเป็นอย่างไร เพราะผู้นำเหล่านั้นย่อมตระหนักดีว่าสถานะของประเทศตนมิได้เข้มแข็งพอที่การดำเนินนโยบายต่างประเทศของตนจะมีผลกระทบใด ๆ ต่อการเมืองระหว่างประเทศอยู่แล้ว

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ชี้ให้เห็นเช่นกันว่าการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของไทยนั้นมิอาจทำได้ด้วยการศึกษาโดยอาศัยสถานการณ์ระหว่างประเทศในแต่ละยุคสมัยเป็นประเด็นหลักได้ สถานะของประเทศที่ไร้เสถียรภาพและไม่มีอิทธิพลในระดับระหว่างประเทศทำให้การศึกษานโยบายต่างประเทศของไทยต้องมุ่งเน้นที่ปัจจัยภายในประเทศในฐานะที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดนโยบายมากกว่าการให้ความสำคัญกับสถานการณ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาและเป็นปฏิปักษ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศในแนวทางที่จะเอื้อต่อการเสริมสร้างสถานะภาพของแต่ละฝ่ายที่อยู่ในรัฐบาล ทั้งนี้เพราะผู้นำในรัฐบาลตระหนักดีว่าการเป็นพันธมิตรและดำเนินนโยบายในแนวทางเดียวกับสหรัฐอเมริกาย่อมทำให้ได้รับความช่วยเหลือและการยอมรับจากมหาอำนาจซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แต่ละฝ่ายได้มีโอกาสเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนได้ สถานการณ์ระหว่างประเทศหรือภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์จึงมิได้มีผลต่อการตัดสินใจของผู้นำในรัฐบาลแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงยากที่จะกล่าวได้ว่าในการศึกษานโยบายต่างประเทศของประเทศเล็ก ๆ อย่างไทย สถานการณ์ระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายเช่นกันกับที่สงครามเย็นหรือความหวาดกลัวภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์มิได้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทั้งนี้เพราะนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลจอมพล ป. มีการปรับเปลี่ยนอยู่เป็นระยะจนไม่สามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยเรื่องความหวาดกลัวภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์แต่เพียงประการเดียวได้ การศึกษาภาพรวมการดำเนินนโยบายต่างประเทศตลอดทั้งช่วงสมัยจะทำให้เห็นว่ารัฐบาลได้พยายามหันมาปรับความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1953-1957 ซึ่งขัดแย้งกันเองกับคำอธิบายที่ว่ารัฐบาลหวาดกลัวภัยจากคอมมิวนิสต์ บางครั้งรัฐบาลยังดำเนินนโยบายที่ขัดแย้งกันเองภายในเวลาใกล้เคียงกันเสียด้วยซ้ำ เช่น ในกรณีการส่งกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ไปร่วมประชุมกลุ่มประเทศเอเชีย-แอฟริกา ที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1955 ภายหลังจากที่มีการประชุมประเทศภาคีขององค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) ที่กรุงเทพฯ เพียงหนึ่งเดือนเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นที่หลากหลายในกลุ่มผู้นำในการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศจนทำให้เราไม่อาจชี้ชัดได้ว่าความหวาดกลัวภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์จะเป็นปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย เช่น ความขัดแย้งภายในคณะรัฐมนตรีต่อกรณีการประกาศรับรองรัฐบาลของจักรพรรดิเปาโต ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1950

ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาการประเมินภัยคุกคามจากจีนของรัฐบาลยังช่วยยืนยันได้เช่นกันว่าไม่สามารถอธิบายนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยปัจจัยเรื่องความหวาดกลัวภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์แต่เพียงประการเดียวได้ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลยังคงมีท่าทีประนีประนอมกับสาธารณรัฐประชาชนจีนและแสดงให้เห็นว่ามีได้ยึดถือเรื่องลัทธิหรืออุดมการณ์เป็นประเด็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศแต่อย่างใด แม้จะมีนโยบายหลายประการที่มักมีผู้หยิบยกขึ้นมาแสดงให้เห็นถึงความหวาดกลัวภัยคุกคามจากจีน แต่การได้พิจารณานโยบายเหล่านี้อย่างถี่ถ้วนกลับพบว่าปัจจัยอื่นที่ผลักดันอยู่เบื้องหลัง ซึ่งอาจมิได้เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องลัทธิหรืออุดมการณ์เลยก็เป็นได้ เช่น การไม่รับรองรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของจีนเนื่องจากเกรงว่าการรับรองอาจส่งผลให้เกิดความวุ่นวายภายในประเทศ และการปราบปรามชาวจีนโพ้นทะเลภายในประเทศก็เป็นการปราบปรามคนจีนโดยรวมโดยที่มิได้เน้นแต่ผู้ที่นิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์เท่านั้น

ในขณะเดียวกันการศึกษาสถานะของประเทศในขณะนั้นกลับทำให้เข้าใจถึงข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามมากขึ้น ข้อจำกัดของการดำเนินนโยบายต่างประเทศเกิดจากการที่ประเทศมีสถานะที่อ่อนแอซึ่งเห็นได้จากกรณีที่ไทยต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่ต่างจากประเทศผู้แพ้สงครามในภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อันส่งผลให้ต้องยอม

ดำเนินนโยบายตามข้อเรียกร้องของประเทศมหาอำนาจผู้ชนะสงคราม นอกจากนี้รัฐบาลจอมพล ป. เองยังแสดงให้เห็นถึงการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของประเทศอื่น ดังจะเห็นได้จากความเป็นกังวลในท่าทีของรัฐบาลต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและอังกฤษต่อปัญหาการรับรองรัฐบาลไทยจนจอมพล ป. มีอาจดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ทันทีภายหลังจากการรัฐประหารในเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1948 และความพยายามลบลภาพผู้ที่นำประเทศเข้าสู่สงครามมาโดยตลอด ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ซึ่งเห็นได้จากการเกิดกบฏครั้งสำคัญ ๆ ถึง 3 ครั้งด้วยกันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948-1951 และแม้แต่ความแตกแยกระหว่างบุคคลสำคัญทางการเมืองสามฝ่าย คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงสถานการณ์ที่อ่อนแอของรัฐบาลมากขึ้นไปอีก แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศนี้ทำให้รัฐบาลและบุคคลสำคัญต่าง ๆ ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือทางอาวุธและการเงินและการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐอเมริกาเพื่อรักษาสถานะอำนาจของตนไว้

สถานะที่อ่อนแอนี้เองที่ส่งผลต่อแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ รัฐบาลไม่สามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นอิสระได้อีกต่อไป เพราะความอ่อนแอและการต้องพึ่งพาความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากต่างประเทศทำให้ต้องพยายามดำเนินนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับท่าทีของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ตนต้องการความช่วยเหลือและความสนับสนุนอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อสหรัฐอเมริกาเริ่มปรับเปลี่ยนนโยบายของตนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายหลังจากสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1949 ด้วยการหันมาให้ความสำคัญกับการต่อต้านการแพร่ขยายของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ในภูมิภาค รัฐบาลจอมพล ป. จึงจำต้องปรับเปลี่ยนนโยบายของตนตามไปด้วยอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้แม้ว่ารัฐบาลอาจจะมิได้ให้ความสำคัญกับเรื่องภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์เท่าใดนักก็ตาม การปรับเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลเห็นได้อย่างชัดเจนจากการรับรองรัฐบาลของจักรพรรดิเบایدไคที่ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนทั้งๆที่เคยสนับสนุนขบวนการชาตินิยมของโฮจิมินห์มาก่อนหน้านี้ ยิ่งไปกว่านั้นรัฐบาลยังดำเนินนโยบายต่างประเทศตามรอยสหรัฐอเมริกาคือไปด้วยการเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลี พร้อมกับกองกำลังผสมของสหประชาชาติในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1950 การร่วมลงนามกับสหรัฐอเมริกาในความตกลง 3 ฉบับ อันได้แก่ ความตกลงทางการศึกษาและวัฒนธรรม ความตกลงร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ และความตกลงด้านการให้ความช่วยเหลือทางการทหารในปีเดียวกัน

การดำเนินนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับท่าทีของมหาอำนาจนั้นยังส่งผลต่อนโยบายของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย ทั้งนี้เพราะรัฐบาล

ต้องดำเนินนโยบายที่เป็นปฏิปักษ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยการให้การสนับสนุนสหรัฐอเมริกาในการคัดค้านข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีเนห์รูแห่งอินเดียที่จะให้จีนได้เข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติ การสนับสนุนมติของสหประชาชาติตามข้อเสนอของสหรัฐอเมริกาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1951 ให้ประณามสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าเป็นประเทศผู้รุกรานในสงครามเกาหลี และการลงมติพร้อมกับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติให้งดส่งยุทโธปกรณ์ให้แก่สาธารณรัฐประชาชนจีนในเดือนพฤษภาคมปีเดียวกัน

แม้จะดำเนินนโยบายผูกพันตนเองเข้ากับมหาอำนาจตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิดและมีท่าทีที่เป็นปฏิปักษ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่รัฐบาลก็ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายจากการแสดงความเป็นศัตรูมาสู่ความเป็นมิตรกับจีนมากขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1953-1957 รัฐบาลได้เริ่มประเมินนโยบายต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนและทบทวนการดำเนินนโยบายตามสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิดเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1953 แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างชัดเจนนั้นเกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1955-1957 ไม่ว่าจะเป็นการส่งกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปร่วมประชุมกลุ่มประเทศเอเชีย-แอฟริกาที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซียในเดือนเมษายน ค.ศ. 1955 การเปลี่ยนแปลงท่าทีต่อประเด็นการรับรองรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในฐานะที่เป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายของจีน การเปลี่ยนแปลงวิปฏิบัติต่อชาวจีนโพ้นทะเลภายในประเทศ การส่งคณะทูตไปเยือนจีนและการลงนามในแถลงการณ์ร่วมระหว่างสองประเทศและการผ่อนคลายนโยบายข้อห้ามเรื่องการค้าระหว่างกัน นอกจากนี้กระบวนการฟื้นฟูประชาธิปไตยที่เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1955 ก็มีมีส่วนช่วยให้การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศของไทยเป็นไปอย่างกว้างขวางและยังถูกนำมาอ้างถึงเพื่อเป็นความชอบธรรมในการที่รัฐบาลจะผ่อนคลายนโยบายในเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย จนกระทั่งท่าทีต่อจีนที่เปลี่ยนแปลงไปของรัฐบาลได้สร้างความไม่พอใจให้กับสหรัฐอเมริกาและจีนขณะชาติอยู่ไม่น้อย

แม้ว่าการปรับเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนระหว่าง ค.ศ. 1953-1957 จะดูเหมือนเป็นการดำเนินนโยบายที่ขัดแย้งกันเองกับท่าทีของตนที่เคยสนับสนุนนโยบายของมหาอำนาจด้วยการต่อต้านคอมมิวนิสต์และสาธารณรัฐประชาชนจีนก่อนหน้านี้ แต่อันที่จริงแล้วการปรับเปลี่ยนนโยบายของไทยต่อจีนถือเป็นความพยายามในการดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับท่าทีของมหาอำนาจนั่นเอง ทั้งนี้เพราะการติดตามสถานการณ์ระหว่างประเทศอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดทำให้รัฐบาลต้องปรับนโยบายของตนตามไปด้วยอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้เมื่อพบว่าท่าทีของมหาอำนาจประเทศต่าง ๆ ในค.ศ. 1953-1957 เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ ประเทศที่อยู่ในทั้งสองค่ายอุดมการณ์ได้ผ่อนคลายนโยบายความตึงเครียดระหว่างกันในระดับหนึ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคมโลก และสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นถึงความต้องการผูกมัดตนเองกับการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้น

เนื่องจากไม่ต้องการถูกทิ้งไว้ให้ต้องดำเนินนโยบายเป็นปฏิบัติกับต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่เพียงลำพัง รัฐบาลจึงเริ่มทบทวนนโยบายต่างประเทศของตนตั้งแต่ ค.ศ. 1953 เมื่อแรกเห็น แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ระหว่างประเทศจากการประชุมเพื่อยุติสงครามใน เกาหลี โดยที่การทบทวนนโยบายของรัฐบาลนั้นเป็นการทบทวนนโยบายต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นสำคัญ การทบทวนนโยบายนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันกับที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เริ่มเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของตนไปในทางที่เป็นมิตรกับประเทศอื่นมากขึ้นซึ่งเท่ากับ เป็นการเปิดโอกาสให้กับการปรับเปลี่ยนนโยบายของไทยต่อจีน เมื่อรัฐบาลพบว่าสถานการณ์ใน ค.ศ. 1955 เป็นต้นไป แสดงให้เห็นถึงการที่ประเทศต่าง ๆ หันไปยอมรับบทบาทและความสำคัญของจีนมากขึ้นทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากท่าทีของประเทศฝ่ายโลกเสรีที่ ยอมรับสถานะความเป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายมากขึ้นของจีนคอมมิวนิสต์ การประชุม ระหว่างประเทศมหาอำนาจของทั้งสองค่ายซึ่งรวมทั้งการประชุมในระดับเอกอัครราชทูตระหว่าง สหรัฐอเมริกากับจีน และการที่ประเทศต่าง ๆ หันมาส่งเสริมการค้ากับจีนมากขึ้น เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นแรงผลักดันให้รัฐบาลต้องเร่งปรับนโยบายของตนให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ด้วยจนแม้สหรัฐอเมริกาจะพยายามยืนยันถึงการไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายต่อจีนก็มิอาจหยุดยั้งการ ปรับท่าทีของไทยได้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แสดงให้เห็นถึงภาพการคิดคำนวณอย่างรอบคอบของรัฐบาลแล้วว่าการดำเนินนโยบายแบบใด จะเอื้อประโยชน์แก่ตนได้มากที่สุด การคำนึงถึงการอยู่รอดของรัฐบาลทำให้ต้องปรับเปลี่ยน นโยบายต่างประเทศอยู่เป็นระยะไม่ว่าจะเป็นการเลือกเป็นพันธมิตรกับมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีและ เป็นปฏิปักษ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากเล็งเห็นว่านโยบายดังกล่าวจะทำให้รัฐบาลได้รับ ผลประโยชน์ทั้งในแง่ของความช่วยเหลือและความยอมรับจากสหรัฐอเมริกาอันจะมีผลต่อเสถียร ภาพของบุคคลในคณะรัฐบาล ในขณะที่ความพยายามปรับความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชน จีนในระหว่าง ค.ศ. 1953-1957 เกิดขึ้นเนื่องจากการตระหนักถึงความไม่เหมาะสมของนโยบายเป็น ปฏิปักษ์กับจีนในสถานการณ์ที่จีนกำลังมีบทบาทในทางการเมืองระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ความพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศอยู่เป็นระยะจึงสะท้อนให้เห็นถึงความชาญฉลาด และลึกซึ้งของผู้ดำเนินนโยบายซึ่งไม่อาจเข้าใจได้เลขาธิการความหวาดกลัวภัยคุกคามจาก คอมมิวนิสต์เป็นประเด็นหลักในการอธิบาย

อย่างไรก็ตามจากการที่ได้ผู้กมัตตนเองเข้ากับสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มที่มาตั้งแต่ต้นแล้ว และความต้องการความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาอยู่ต่อไปกลับกลายเป็นข้อผูกมัดที่ทำให้รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม มิอาจละทิ้งความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาไปอย่างสิ้นเชิงได้ รัฐบาลยังคง พยายามรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาอยู่ต่อไปซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากการเข้าร่วมลงนาม ในสนธิสัญญาไมตรีเพื่อก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(SEATO) ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1954 นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องปฏิเสธความเปลี่ยนแปลงในท่าทีของตงจิ้นกับสหรัฐอเมริกาอยู่เสมอ แม้ว่าจะได้เริ่มปรับเปลี่ยนนโยบายและท่าทีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนบ้างแล้วทั้งในการเปิดเผยและในทางลับก็ตาม

ดังนั้นรัฐบาลจึงปรับนโยบายต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนได้สำเร็จเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากการปรับนโยบายนั้นดำเนินไปภายใต้ข้อจำกัดทางการเมืองระหว่างประเทศที่สหรัฐอเมริกายังเป็นมหาอำนาจผู้มีบทบาทนำในการต่อต้านคอมมิวนิสต์อยู่ รัฐบาลจึงต้องริเริ่มความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในทางลับ และพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาอยู่ต่อไป กระนั้นก็ตามแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามทั้งรักษาท่าทีของตงจิ้นต่อสหรัฐอเมริกาและปฏิเสธความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างดีที่สุดแล้ว แต่การปรับนโยบายตงจิ้นก็นำไปสู่ความล่มสลายของรัฐบาลเองในท้ายที่สุดเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ใช้การสนับสนุนให้มีการติดต่อกับจีนของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นข้ออ้างในการทำรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลในเดือนกันยายน ค.ศ. 1957